

Snällhet skapar klyftor

Jag är uppväxt, och bor fortfarande, i Hammarkullen där vi har ett transkulturellt, lokalt samhälle med boende från över hundra folk samt en blandning av boende från under- till överklass. Akademiker från Argentina träffar och umgås med arbetslösa från Sverige eller företagsledare från Libanon. Prinsar från Centralafrika träffar fattiga och rika från Sydkorea och Chile. Före detta fångar och kvinnor som levt under slaveri studerar tillsammans. Detta överskridande av identiteter tränar oss att uppskatta likheter och olikheter.

Själv har jag därför reagerat när jag hamnat i grupper med ett radikalt snällhetsideal. Detta enhetliga ideal uppstår inte bara i vissa svenska medelklassmiljöer utan man kan stöta på det i exempelvis delar av persisk överklass, och ännu vanligare är det i delar av nordamerikansk medelklass. Men kultur är aldrig en mängd. Kultur är aldrig enhetligt. Som alla andra kulturer överskrider snällhetsidealet en uppdelning i folk och klass.

Snällhet som identitetspolitik

Det radikala snällhetskravet kan ändå förstås som ett ideal i delar av medelklassen. Medelklass identifierar sig som civiliserade och snälla. Idealet kan i sin tur förstärkas i kyrkor och folkrörelser. Dessa blir en del i produktionen av medelklass.

Jag menar att snällhetsidealet skapar åtminstone två hot mot ett solidariskt och jämlikt samhälle.

1. En konsekvent snällhets-fostran hindrar både barn och vuxna att träna och utveckla verktyg för att hantera konflikter. Om gräl, utskällningar, höjda röster är uteslutet får vi bara två verktyg kvar: Baktaleri utan konfrontation. Och att dra sig undan från den som är jobbig.

Den som inte kan kontrollera och hålla sig lågmäld blir utfrusen. I snälla grupper drar man sig undan

Välkommen

på [intensivkurs i civillurage och konfliktingripande!](#)

Eller beställ [kurs till er organisation.](#)

Hur bryter vi tystnadskultur och konflikträdsla?

Hur gör vi konflikter mer

snarare än knuffar ut. Därför blir utfrysningen svår att upptäcka.

kreativa? Och hur ingriper vi mot dominans och härskartekniker?

Det här innebär inte bara att enstaka individer utesluts från gemenskapen. Hela grupper blir uteslutna. De som kommer från folk eller klasser där gräl eller högljudd argumentation är vanligare, och även uppmuntras, utesluts ur den snälla självkontrollerande delen av medelklassen. Därmed riskerar vi att få en av de effektivaste klassbarriärerna sedan adeln tappade sin dominanta ställning. Barriären får dessutom kulturrasistiska konsekvenser. Den skapar skillnader, gränser och murar gentemot andra folkslag.

2. Ett barn som inte får någon respons utvecklar asociala beteenden. Det hindras från att lära sig gemenskapens färdigheter. Om ett barn aldrig möter motstånd: höjda röster, ilska eller starka känslouttryck riskerar det att hindras i sin sociala utveckling och mognad. Thomas Ziehe, professor i sociologi visade under en föreläsning 18 november 2004 hur alltför många barn och elever går in i självvärldar. Självvärldarna behöver inte vara barnets privata värld. Det kan vara små eller stora gemenskaper kring intressen eller studier. Men i självvärlden får man svårt att upptäcka och förstå det som är främmande, det som är utanför självvärlden.

Ziehes förklaring är att dessa barn och elever har vuxna runt omkring sig som sedan sextioåttio år klarat av upproret mot auktoriteter. Barnen är inte vana vid att vuxna i omgivningen höjer rösten eller skäller på dem. Barnen möter inget motstånd. Då kan de inte heller själva göra motstånd eller uppror.

Dagens ideal av supersjälvkontroll och snällhet kan göra att delar av medelklassen lever i sociala bubblor. Om enda tekniken att hantera ilska och upprördhet – egen eller andras – blir att dra sig undan riskerar vi att inom några år närma oss ett apartheidsystem som inte styrs av tullar, nationsgränser, lagar eller regler. Det styrs istället av inlärd färdigheter och beteenden, det styr med a-sociala dispositioner.

Hur en gemenskap klarar konflikter eller bråk handlar inte om attityder och

goda tankar. Det handlar om lång vana och träning. Tekniker och metoder för att ingripa och hantera konflikter, makt eller dominans bör därför bli återkommande inslag i skolschemat, på yrkesutbildningar och på fackliga kurser.

Per Herngren

2004-07-06, vers 0.2.1

Snällhet och aristokrati i ickevåld

Texter om ickevåld, konflikthantering, samhällsförändring, civil olydnad och plogbillsrörelsen